

เครือข่ายกระบวนการอนุรักษ์ลุ่มแม่น้ำท่าจีนของชุมชนดอนหวาย
อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
Network of Tha Chin River Conservation Process
of Don Wai Community Sam Phran District, Nakhon Pathom Province

ดารานี โคมเผือก

Daranee ChomPheuxk

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

MahaChulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

Email: Ptyu15104@gmail.com

Received March 22, 2020; Revised March 26, 2020; Accepted April 23, 2020

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาเครือข่ายกระบวนการอนุรักษ์ลุ่มแม่น้ำท่าจีนของชุมชนดอนหวาย ศึกษามาตรการที่ใช้ในการอนุรักษ์ที่เกิดจากการร่วมกันบูรณาการแหล่งน้ำท่าจีน และเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการอนุรักษ์ลุ่มแม่น้ำท่าจีนของชุมชนอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ผลการวิจัยพบว่า

1) เครือข่ายกระบวนการดำเนินการอนุรักษ์น้ำ จะเป็นลักษณะของการให้ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม การเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์น้ำที่ชุมชนลุ่มน้ำท่าจีน เทศบาลเป็นผู้ดำเนินการ โดยได้รับความร่วมมือจากชุมชนบริเวณริมแม่น้ำท่าจีนอย่างดี แบบพหุภาคี มีการจัดกิจกรรม ให้นำชมรมเรารักแม่น้ำท่าจีน นครปฐม องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนโรงงานอุตสาหกรรม ผู้นำชุมชน คณะสงฆ์ นักเรียน และประชาชนเข้าร่วมรับฟังความคิดเห็น รวมทั้งพัฒนาความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน สร้างความตระหนักและเครือข่ายร่วมกลุ่มกันอนุรักษ์โดยการสร้างจิตสำนึกการเสริมสร้างความรู้ สร้างจิตสำนึก รัก ห่วงแหนแม่น้ำท่าจีน และทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ในระดับโรงเรียน และสร้างศูนย์การเรียนรู้ท่าจีนศึกษา เพื่อเผยแพร่ข้อมูล และการดำเนินงานต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ของเครือข่ายท่าจีน แก่บุคคลทั่วไป รวมถึงเครือข่าย/องค์กรอื่นๆ ด้วย

2) มาตรการด้านกฎหมาย ใช้ข้อบังคับท้องถิ่นหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดและประกาศขอบเขตการใช้ที่ดินบริเวณโดยรอบแหล่งน้ำท่าจีน เช่น การใช้ประโยชน์แหล่งน้ำ และการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยรอบแหล่งน้ำ จัดระเบียบของชุมชน

3) ปัญหาอุปสรรค ปัญหาภาครัฐ คือ การขาดงบประมาณที่ใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมรักษาลุ่มน้ำท่าจีน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ขาดการเสนอโครงการ หรือแนวทางการอนุรักษ์ลุ่มน้ำท่าจีน ให้ที่ประชุมของชุมชน หรือแจ้งเจ้าหน้าที่ของรัฐทราบเพื่อหาแนวทางในการอนุรักษ์ลุ่มน้ำท่าจีนและปัญหาของชุมชน คือคนในชุมชนบางกลุ่มขาดจิตสำนึกเรื่องการมีส่วนร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติด้านน้ำ

คำสำคัญ: เครือข่าย, กระบวนการอนุรักษ์น้ำ, ชุมชนดอนหวาย

ABSTRACT

The purpose of this research paper. To study the network of the Tha Chin River Conservation Process of Don Wai Community. Study the measures used for conservation arising from the integration of Chinese river sources And to study the problems, obstacles, and recommendations for the Thachin River Basin Conservation of communities in Sampran District. Nakhon Pathom Province

The results of the research showed that

1) Water Conservation Process Network Awareness of the environment Will be a feature of participating in water conservation activities in the Tha Chin River Basin community The municipality is operated By receiving good cooperation from the communities along the Tha Chin River by organizing various activities For government agencies We love the mainstay of Tha Chin River, Nakhon Pathom Local government organization Representatives from industry, community leaders, clergy, students and the public attended the hearing. Including development of cooperation between departments Raising awareness and conserving the network by raising awareness, enhancing knowledge Create awareness and love to cherish the Tha Chin River And natural resources and environment At the school level And built the Tha Chin Study Center To disseminate information And various operations That is a benefit of the Chinese port network For general public Including networks / other organizations as well

2) Legal measures Use local regulations or local ordinances to specify and announce the scope of land use in the area around Chinese stream such as water source utilization And land use around water sources Organize your community

3) The problems and obstacles, the government problem is the lack of budget for the Tha Chin river preservation activities. Local government organization Lack of project proposals Or the way of preserving the Tha Chin River To the community meeting Or inform government officials to find ways to conserve the Tha Chin River and community problems The people in some communities lack awareness of participation in the conservation of natural resources in water.

Keywords: Network, Water Conservation Process, Don Wai Community

บทนำ

โลกของเราประกอบขึ้นด้วยพื้นดินและพื้นน้ำ โดยส่วนที่เป็นผืนน้ำนั้น มีอยู่ประมาณ 3 ส่วน (75%) และเป็นพื้นดิน 1 ส่วน (25%) น้ำมีความสำคัญอย่างยิ่งกับชีวิตของพืชและสัตว์บนโลกรวมทั้งมนุษย์เราด้วยน้ำเป็นทรัพยากรที่สามารถเกิดหมุนเวียนได้เรื่อยๆ ไม่มีวันหมดสิ้น ลุ่มน้ำทำกินเป็น 1 ใน 25 ลุ่มน้ำหลัก ที่ตั้งอยู่ในภาคกลางของประเทศไทย มีพื้นที่ลุ่มน้ำรวม 10.868.43 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ 4 จังหวัด คือ จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดชัยนาท จังหวัดนครปฐมและจังหวัดสมุทรสาคร มีแม่น้ำทำกินเป็นแม่น้ำสายหลักที่สำคัญของลุ่มน้ำ (สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 5 ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2548)

14 วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2563)

และเป็นพื้นที่หนึ่งที่ประสบปัญหาด้านการจัดการทรัพยากรน้ำ ซึ่งถึงแม้ที่ผ่านจะมีโครงการต่างๆ และงบประมาณจำนวนมากเพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหา แต่ก็ยังพบว่าโครงการและงบประมาณต่างๆที่ใช้ไปนั้นไม่สามารถแก้ไขปัญหามาจากการใช้น้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำได้อย่างยั่งยืน ยังคงปรากฏปัญหาหลายประการในพื้นที่ เช่น ปัญหาการขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง ปัญหาแหล่งน้ำตื้นเขิน/ชำรุดเสียหาย ปัญหาน้ำท่วมในฤดูน้ำหลาก รวมถึงปัญหาที่เกิดจากกระบวนการบริหารจัดการ โดยปัญหาที่เกิดขึ้นมีแนวโน้มที่จะนำมาซึ่งความรุนแรงมากขึ้นในอนาคต ทั้งด้านการเกษตรด้านการอุปโภค บริโภค เนื่องจากการขยายตัวของพื้นที่อยู่อาศัย การท่องเที่ยวและพื้นที่อุตสาหกรรมที่ใช้น้ำมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ด้านการจัดสรรน้ำ การขยายตัวทางเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลให้เกิดปัญหาการแย่งน้ำของผู้ใช้น้ำด้านต่างๆ ทั้งพื้นที่ต้นน้ำ กลางน้ำและปลายน้ำ การขาดการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างเป็นระบบในแต่ละพื้นที่

ปัจจุบันสถานภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ลุ่มน้ำท่าจีนมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยมีสาเหตุสำคัญทั้งจากการกระทำของธรรมชาติและของมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขยายตัวและเติบโตของเมืองใหญ่และชุมชนทั่วไปค่อนข้างสูง ทำให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตั้งแต่พื้นที่ต้นน้ำจนถึงพื้นที่ท้ายน้ำและส่งผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของประชาชน จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าแม่น้ำเน่าเสียเกิดจากการกระทำและพฤติกรรมของมนุษย์เป็นหลัก จึงทำให้มีหน่วยงานหลายหน่วยงานเข้ามามีส่วนร่วมดูแลและปลูกจิตสำนึกของประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณโดยรอบลุ่มแม่น้ำท่าจีน โดยเฉพาะชุมชนที่มีอาชีพเกษตรกรรม เป็นส่วนใหญ่ เช่นชุมชนอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เพราะชุมชนเหล่านี้จะมีผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำโดยตรง เกษตรกรจำเป็นต้องใช้น้ำที่ปราศจากสารพิษ ปราศจากมลพิษเพื่อการนำไปสู่การเพาะปลูกที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น ในกระบวนการในการดูแลรักษา และอนุรักษ์ ชุมชนมีส่วนที่จะต้องทำให้เห็นถึงความสำคัญของแม่น้ำท่าจีนโดยมีการสร้างระบบที่จะต้องบริหารจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ พอเพียง และให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างสมดุลของระบบนิเวศน์ และสมบูรณ์ต่อการนำมาใช้ประโยชน์ของมนุษย์และช่วยกันดูแล รักษา เพื่อให้ชุมชนได้ใช้อย่างยั่งยืน ซึ่งในชุมชนจัดตั้งกันเป็นชมรมคนรักท่าจีน มีการบูรณาการร่วมกับภาครัฐในการแก้ไขปัญหาลุ่มน้ำท่าจีนให้มีประสิทธิภาพ และมีการกระตุ้นจิตสำนึกของชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการรักษา และดูแลแหล่งน้ำที่ถือเป็นปัจจัยหลักในการดำรงชีวิต

ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงสนใจที่จะศึกษากระบวนการที่ใช้ในการอนุรักษ์ลุ่มแม่น้ำท่าจีนของชุมชนดอนหวาย และมาตรการที่ใช้ในการอนุรักษ์เกิดจากการร่วมกันบูรณาการ ระหว่างหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้นำชุมชนดอนหวาย ในการวางแผนพัฒนาจากทุกภาคส่วน เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาเชิงนโยบายที่สอดคล้องกับสถานการณ์และข้อเท็จจริง ส่งผลให้มีการอนุรักษ์ลุ่มน้ำท่าจีนอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลยั่งยืนจนเป็นยอมรับของชุมชน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินการอนุรักษ์ลุ่มแม่น้ำท่าจีนของชุมชนดอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อศึกษามาตรการในการอนุรักษ์แม่น้ำท่าจีนของชุมชนดอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการอนุรักษ์น้ำลุ่มแม่น้ำท่าจีนของชุมชนดอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) (สุจิตรา บุญยรัตพันธุ์, 2549) เพื่อให้ทราบข้อมูลในประเด็นเครือข่ายกระบวนการอนุรักษ์ลุ่มแม่น้ำท่าจีนของชุมชนดอนหวาย มาตรการในการอนุรักษ์ลุ่มแม่น้ำท่าจีน ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการอนุรักษ์ลุ่มแม่น้ำท่าจีนจากหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้นำชุมชนดอนหวาย

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นรายบุคคล มีการถ่ายภาพและบันทึกเสียงในขณะสัมภาษณ์ ได้แก่ บุคลากรในหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และประชาชน รวม 19 คน ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนดอนหวาย ตำบลบางกระทีก

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “เครือข่ายกระบวนการที่ใช้ในการอนุรักษ์ลุ่มแม่น้ำท่าจีนของชุมชนดอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม” ในครั้งนี้ มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ที่ได้รับการตรวจสอบความสอดคล้องของเครื่องมือกับวัตถุประสงค์การวิจัย จากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพเหมาะสำหรับการนำไปใช้เก็บข้อมูลภาคสนาม เพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล

ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured or Standardized Interview) คือมีการกำหนดคำถามเตรียมไว้ก่อนออกสัมภาษณ์ มีรูปแบบเป็นขั้นตอนในการถาม ผู้ให้สัมภาษณ์ ทุกคนจะถูกถามเหมือนกันหมด เป็นการสัมภาษณ์แบบไม่จำกัดคำตอบ เป็นวิธีที่เน้นบทบาทของผู้ให้สัมภาษณ์ ให้ตอบได้ตามความต้องการ ผู้วิจัยจะบันทึกเสียงคำตอบต่าง ๆ ไว้ และเป็นการสัมภาษณ์แบบเผชิญหน้า (Face to Face) คือ ผู้วิจัยและผู้ให้สัมภาษณ์อยู่พร้อมกันในเวลาสัมภาษณ์ พูดคุย ซักถาม และตอบคำถามกันโดยตรง ทำให้ได้ข้อเท็จจริงที่เชื่อถือได้มาก นอกจากนี้ผู้วิจัยยังใช้แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง กับแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ทั้งนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาเครือข่ายกระบวนการที่ใช้ในการอนุรักษ์ลุ่มแม่น้ำท่าจีนของชุมชนดอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

อย่างไรก็ตามการสัมภาษณ์ดังกล่าว ยังมีข้อจำกัดบางประการในเรื่องของการที่ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลได้ทั้งหมด ด้วยเหตุผลบางประการ ที่อาจจะลำบากใจในการพูดคุยกับผู้วิจัยในบางประเด็น ดังนั้น เพื่อชดเชยข้อจำกัดในประเด็นนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกเก็บรวบรวมข้อมูลในหลายวิธี เพื่อให้มีข้อมูลหลายรูปแบบในการพิจารณา นอกจากการสัมภาษณ์แล้ว ผู้วิจัยจึงได้เลือกเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมด้วย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล/การปฏิบัติการวิจัยในพื้นที่

ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1) ขอลหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อแจ้งให้เจ้าหน้าที่ให้ทราบเรื่องการขอสัมภาษณ์บุคลากรในหน่วยงานภาครัฐและผู้นำชุมชน/ประชาชนที่มีบทบาทหรือการจัดสวัสดิการแรงงานนอกระบบ และกำหนดวันเวลา สถานที่ในการสัมภาษณ์

16 วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2563)

2) ทำการสัมภาษณ์ตามวันและเวลาที่กำหนด โดยการสนทนากับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 26 คน พร้อมทั้งขออนุญาตบันทึกข้อมูลโดยการถ่ายภาพ จดบันทึกและบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

3) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาถอดเสียงและจดบันทึกเป็นข้อความ จากนั้นจึงจัดหมวดหมู่ข้อมูลแล้วทำความเข้าใจในประเด็นต่าง ๆ แล้วนำมาวิเคราะห์กับเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ทราบถึงเครือข่ายกระบวนการดำเนินการอนุรักษ์น้ำของชุมชนดอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการสังเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ลุ่มแม่น้ำที่เกิดจากการบริหารจัดการจัดเครือข่ายกระบวนการดำเนินการอนุรักษ์น้ำของชุมชนดอนหวาย รวมทั้งการลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เรียบร้อยแล้ว จึงนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) การสังเคราะห์เนื้อหา (Synthesis) ข้อมูลที่สอดคล้องกัน เพื่อค้นหาความสอดคล้องเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการแรงงานนอกระบบ และนำเสนอองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับ “เครือข่ายกระบวนการดำเนินการอนุรักษ์น้ำของชุมชนดอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม” โดยนำเสนอเป็นความเรียง ตาราง ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเชิงเอกสาร ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลแบบพรรณานาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

2) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview) และข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group Discussion) ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์จากการจดบันทึก (Note-based Analysis), การวิเคราะห์จากการถอดคำบันทึกเสียง (Tape-based Analysis) และการวิเคราะห์จากความจำ (Memory-based Analysis)

ผู้วิจัยได้ทำการจัดพิมพ์ข้อมูลและวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ข้อมูลทั้งหมดเพื่อจัดหมวดหมู่ของข้อมูล (Category Data) ตามคุณสมบัติ (Properties) ของมัน

แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการสร้างเครือข่าย

ชุมชนเป็นหน่วยพื้นที่ทางสังคมที่มีบทบาทสำคัญต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นอย่างมาก เนื่องจากชุมชนเป็นหน่วยทางสังคมที่มีความใกล้ชิดกับทรัพยากรมากที่สุด พฤติกรรมของชุมชนในแต่ละพื้นที่ ย่อมมีความแตกต่างกันตามสภาพแวดล้อม และวัฒนธรรมท้องถิ่น เห็นได้จากชุมชนที่อยู่ใกล้ป่าหรือพื้นที่ต้นน้ำ ย่อมมีโอกาสเข้าถึงและใช้ประโยชน์ทรัพยากรจากป่าและทรัพยากรบนพื้นที่สูง ชุมชนที่อยู่ใกล้ชายฝั่ง ย่อมมีโอกาสเข้าถึงการใช้ทรัพยากรชายฝั่งมากกว่าชุมชนที่อยู่ห่างออกไป และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรเหล่านี้มีผลโดยตรงต่อการดำรงอยู่ และหรือความเสื่อมโทรมของทรัพยากรอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ฉะนั้นการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงควรเริ่มกระทำการสร้างความเข้าใจของชุมชนเป็นสำคัญ เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และ เอื้ออำนวยต่อการใช้ประโยชน์ของชุมชนให้เกิดความยั่งยืนตลอดไป

การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีของชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ลุ่มน้ำ ควรเริ่มต้นที่การพัฒนาบทบาทของผู้นำชุมชนให้มีความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติโดยควรส่งเสริมชักนำ และโน้มน้าวใจ ให้บุคคลเหล่านี้ให้ความร่วมมือกับรัฐในการดำเนินงานด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่อง รวมถึงต้องขยายแนวร่วมในการดำเนินงานในรูปของเครือข่ายให้กว้างขวางยิ่งขึ้นการมีเครือข่ายชุมชน จึงเป็นแนวทางในการเสริมสร้างการเรียนรู้ร่วมกันทั้งในด้านการวิเคราะห์ปัญหา การวางแผน และการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหา เพื่อลดข้อขัดแย้งในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในระดับชุมชนให้เกิดผลสำเร็จ การ

รวมกลุ่มชุมชนในรูปแบบเครือข่ายจึงเป็นการประสานความร่วมมือเชิงพื้นที่ และต้องอาศัยองค์ประกอบหลายประการมาสนับสนุนการเรียนรู้ เช่น ผู้นำร่วม แผนงาน งบประมาณ หน่วยงานสนับสนุน ทรัพยากร พื้นที่เป้าหมาย ตลอดจนการมีส่วนร่วมของมวลสมาชิกของเครือข่าย ดังนั้นการบริหารจัดการเครือข่าย จึงต้องเตรียมความพร้อมขององค์ประกอบเหล่านี้ เพื่อให้สามารถสร้างเครือข่ายการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม (เกษม จันทรแก้ว, 2539)

ความหมายการสร้างเครือข่าย

กาญจนา แก้วเทพ ได้ให้ความหมายว่า “เครือข่าย” หมายถึง รูปแบบหนึ่งของการประสานงานของบุคคล กลุ่ม หรือองค์กรหลายๆ องค์กรที่ต่างมีทรัพยากรของตนเอง มีเป้าหมายมีวิธีการทำงาน และกลุ่มเป้าหมายของตนเอง บุคคลหรือกลุ่มเหล่านี้ได้มาประสานงานกันมีระยะเวลานานพอสมควร แม้อาจจะไม่มีกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอก็ตาม (กาญจนา แก้วเทพ, 2538)

พระมหาสุทิตย์ อาภากร ได้ให้ความหมายว่า เครือข่ายเป็นความสัมพันธ์เชิงกระบวนระบบที่เชื่อมโยงสิ่งต่างๆ เข้าด้วยกัน โดยไม่ละทิ้งสาเหตุ ผลลัพธ์ และบริบทที่เกี่ยวข้อง เป็นการมองสรรพสิ่งอย่างเป็นองค์รวม และเป็นระบบเปิดที่สามารถจะเชื่อมโยงกับสิ่งอื่นๆ อย่างต่อเนื่องและสุดท้ายคือ ความเป็นกระบวนการที่ทำหน้าที่ระหว่างกันหรือการมีปฏิริยาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง (พระมหาสุทิตย์ อาภากร, 2548)

สุภาวณี ทรงพรพาณิชย์ กล่าวว่า เครือข่ายเป็นรูปแบบหนึ่งของการปฏิบัติการในขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมของชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบจากการรวมศูนย์อำนาจและการจัดการของรัฐบาล เครือข่ายจึงเป็นรูปแบบหนึ่งของการประสานงานบุคคล หรือกลุ่มองค์กรทั้งที่มีอยู่ในชุมชนและภายนอกชุมชน เครือข่ายเป็นเครื่องมืออันทรงพลังของชุมชน เครือข่ายก่อให้เกิดการรวมกลุ่มของเกษตรกร และการสร้างอำนาจต่อรองให้กับชุมชน (สุภาวณี ทรงพรพาณิชย์, 2545)

ชนัญญา กาญจนรังษินนท์ กล่าวว่า เครือข่าย คือกลุ่มของคนหรือองค์กรที่สมัครใจแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลระหว่างกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีการจัดรูปหรือจัดระเบียบโครงสร้าง ที่คนหรือองค์กรสมาชิกยังคงมีความเป็นอิสระ กิจกรรมที่ทำในเครือข่ายต้องมีลักษณะเท่าเทียมกัน หรือแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน และการเป็นสมาชิกเครือข่ายไม่มีผลกระทบต่อความเป็นอิสระ หรือความเป็นตัวของตัวเองของคน หรือองค์กรนั้นๆ (ชนัญญา กาญจนรังษินนท์, 2542)

นันทิยา หุตานุวัตร กล่าวว่า เครือข่าย หมายถึง การรวมตัวของกลุ่มที่มีการประสานงานหรือทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง มีระยะเวลานานพอสมควร มีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายร่วมกัน และหากบรรลุวัตถุประสงค์หนึ่งแล้ว อาจมีการเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมวัตถุประสงค์ใหม่ได้ (นันทิยา หุตานุวัตร, 2546)

อเนก นาคะบุตร กล่าวว่า เครือข่าย หมายถึง การรวมกลุ่มของบุคคลในชุมชน บุคคลระหว่างชุมชน กลุ่มกับกลุ่ม ชุมชนกับชุมชน โดยยึดหลักตามขอบเขตพื้นที่ประเด็นปัญหาและสถานภาพทางสังคม โดยไม่แยกระหว่างการเรียนรู้กับวิถีชีวิต การเรียนรู้และการปฏิบัติ เนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นหนึ่งเดียว (อเนก นาคะบุตร, 2543)

สรุปได้ว่า เครือข่าย หมายถึง กลุ่มของคนหรือกลุ่ม หรือองค์กรที่มีความสมัครใจในการเรียนรู้แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ ประสบการณ์ระหว่างกัน หรือลงมือทำกิจกรรมร่วมกัน มีความสัมพันธ์ระหว่างกันในหลายด้านทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและอื่นๆ โดยมีการจัดรูปแบบการจัดการให้เป็นกลไกขับเคลื่อนเชื่อมโยงกิจกรรมร่วมกัน กิจกรรมเครือข่ายต้องมีลักษณะเท่าเทียมกัน และเห็นความตระหลักร่วมกันในเป้าหมายและแผนงานที่จะทำ

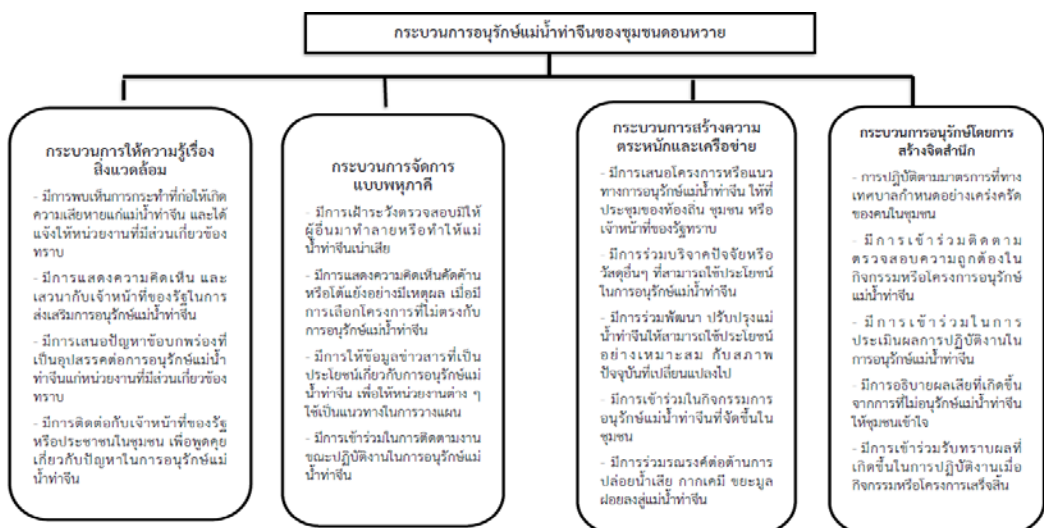
ผลการวิจัย

1. เครือข่ายกระบวนการดำเนินการอนุรักษ์น้ำของชุมชนดอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ด้านกระบวนการให้ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม พบว่า กระบวนการจะเป็นลักษณะของการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์น้ำที่ชุมชนลุ่มน้ำท่าจีน และเทศบาลเป็นผู้ดำเนินการ โดยได้รับความร่วมมือจากชุมชนบริเวณริมแม่น้ำท่าจีนอย่างดี และให้ความสำคัญกับลุ่มน้ำที่ชุมชนได้ใช้ชีวิตเป็นประจำ กิจกรรมที่ใช้ในอนุรักษ์ลุ่มน้ำคือคลองสวย น้ำใน น้ำเป็นแหล่งการเรียนรู้ รวมทั้ง การจัดกิจกรรมกำจัดผักตบชวาตามโครงการรักษแม่น้ำท่าจีน และ กิจกรรมลอยกระทงรักษโลก โดยการใช้กระทงที่ทำจากวัสดุธรรมชาติเพื่อลดการสูญเสียทรัพยากรน้อยที่สุด การสร้างความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อลุ่มน้ำ มีการประชาสัมพันธ์เพื่อรณรงค์ให้ช่วยกันรักษาสีสิ่งแวดล้อมของชุมชน

ด้านกระบวนการจัดการแบบพหุภาคี ให้หน่วยงานภาครัฐ แกนนำชมรมเรารักแม่น้ำท่าจีนนครปฐม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนโรงงานอุตสาหกรรม ผู้นำชุมชน คณะสงฆ์ นักเรียน และประชาชนเข้าร่วมรับฟังความคิดเห็นเรื่องการแก้ไขแม่น้ำท่าจีนเพื่อเสนอให้กับทางคณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือ คสช. พิจารณา และเป็นแนวทางในการบริหารจัดการน้ำลุ่มน้ำท่าจีนจังหวัดนครปฐม รวมทั้งพัฒนาความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน องค์กรต่างๆ ในส่วนประเด็นปัญหาที่ต้องมีการแก้ไขอย่างเร่งด่วน คือ ปัญหาผักตบชวา น้ำเน่าเสีย น้ำท่วมในพื้นที่ท่าจีนราบลุ่ม ด้านกระบวนการสร้างความตระหนักและเครือข่าย ใช้ทฤษฎี บวร มีบ้าน มีวัด เป็นแหล่งความรู้เกิดการร่วมมือกันในพื้นที่ต้องมาร่วมมือกันสร้างเครือข่ายประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้งทั้งทางภาครัฐขอรับการสนับสนุนกำลังในการดำเนินงานโครงการสานเครือข่ายยั่งยืนคืนน้ำใสท่าจีน เป็นโครงการที่มุ่งเน้นการดำเนินงานเพื่อสานต่อเครือข่ายเก่า และสร้างเครือข่ายใหม่ให้เข้มแข็ง โดยเฉพาะการสร้างเครือข่ายเยาวชน ซึ่งมีการร่วมกันดำเนินกิจกรรมเพื่อประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมการอนุรักษ์ฟื้นฟู และดูแลรักษาแม่น้ำท่าจีนอย่างต่อเนื่อง

ด้านกระบวนการอนุรักษ์โดยการสร้างจิตสำนึก มีการเสริมสร้างความรู้ สร้างจิตสำนึก รัก ห่วงแหนแม่น้ำท่าจีน และทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ในระดับโรงเรียน และสร้างศูนย์การเรียนรู้ท่าจีนศึกษา เพื่อ

เผยแพร่ข้อมูล และการดำเนินงานต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ของเครือข่ายทำกิน แก่บุคคลทั่วไป รวมถึงเครือข่าย/องค์กรอื่นๆ

2. มาตรการที่ใช้ในการอนุรักษ์เกิดจากการร่วมกันบูรณาการแหล่งน้ำทำกินของชุมชนตอนห้วย

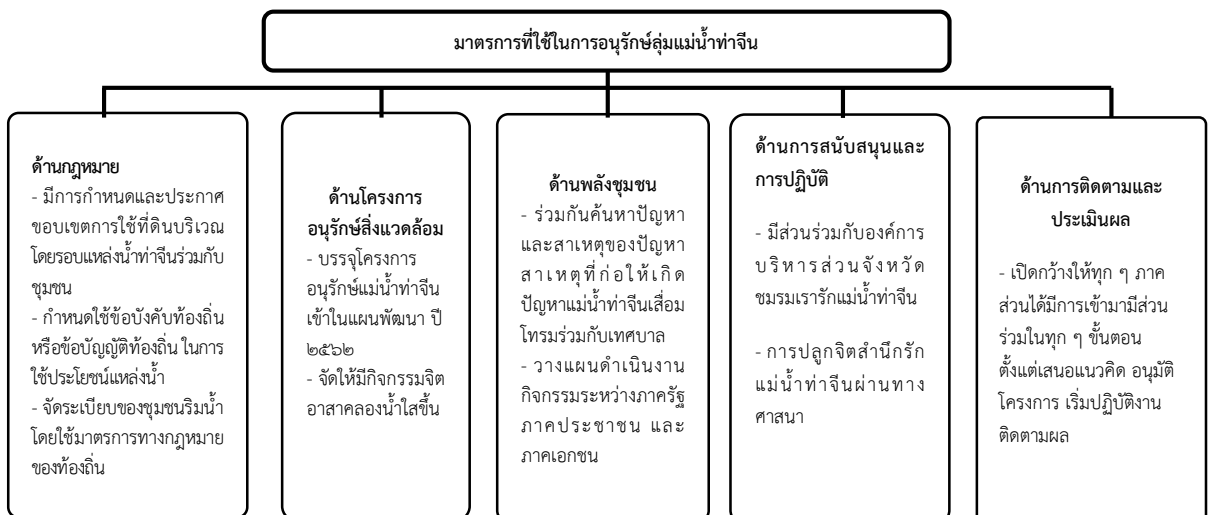
ด้านกฎหมาย พบว่าทางเทศบาลมีการกำหนดและประกาศขอบเขตการใช้ที่ดินบริเวณโดยรอบแหล่งน้ำทำกินร่วมกับชุมชน เพื่อกำหนดใช้ข้อบังคับท้องถิ่นหรือข้อบัญญัติท้องถิ่น ในการใช้ประโยชน์แหล่งน้ำ และการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยรอบแหล่งน้ำ จัดระเบียบของชุมชนริมน้ำ โดยใช้มาตรการทางกฎหมายของท้องถิ่นในการควบคุมดูแลกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ให้ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของพื้นที่พัฒนา เพื่อเพิ่มปริมาณเก็บกักและฟื้นฟูคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำระบบนิเวศแหล่งน้ำ และบริเวณพื้นที่โดยรอบ

ด้านโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทางเทศบาลเองก็มีโครงการอนุรักษ์แม่น้ำทำกินซึ่งบรรจุไว้ในแผนพัฒนา ปี 2562 เช่น “โครงการกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ทำความสะอาดพื้นที่สาธารณะแหล่งน้ำลำคลองและปลูกต้นไม้ในชุมชน ครั้งที่ 1” ซึ่งจัดขึ้นในวันที่ 1 เมษายน 2562 ที่ผ่านมา และ “โครงการ รักน้ำ รักป่า รักษาแผ่นดิน ประจำปีงบประมาณ 2562 เทศบาลตำบลบางกระทิก อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม”

ด้านพลังชุมชน มีการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา สาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาแม่น้ำทำกินเสื่อมโทรมร่วมกับเทศบาลตำบลบางกระทิก วางแผนดำเนินงานกิจกรรม ทางเทศบาลตำบลบางกระทิกได้มีการส่งหนังสือไปยังหน่วยงานต่างๆของทางภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน เพื่อที่จะสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชนในการปรึกษาหารือระดมแนวคิดในการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้

ด้านการสนับสนุนและการปฏิบัติ การเข้าไปมีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด ชมรมเรารักแม่น้ำทำกิน และผู้นำท้องถิ่นของอำเภอสามพรานที่มีพื้นที่รับผิดชอบตลอดแนวสองฝากฝั่งแม่น้ำทำกินพร้อมทั้งภาคประชาชน ภาคเอกชนที่มีจิตสำนึกรักแม่น้ำทำกิน และวัดต่าง ๆ ที่ติดแม่น้ำทำกิน โดยได้มีการปลูกจิตสำนึกรักแม่น้ำทำกินผ่านทางศาสนา และระดมทั้งในส่วนของเงินทุน และระดมสมอง เพื่อหาแนวคิดร่วมกันในการจัดทำโครงการต่าง ๆ ที่มีการดำเนินงานต่อแม่น้ำทำกิน

ด้านการติดตามและประเมินผล ในทุก ๆ โครงการที่ได้จัดทำขึ้นเมื่อเริ่มกระบวนการปฏิบัติงานจะต้องมีการติดตามกระบวนการโดยเปิดกว้างให้ทุก ๆ ภาคส่วนได้มีการเข้ามามีส่วนร่วมในทุก ๆ ขั้นตอน ตั้งแต่เสนอแนวคิด อนุมัติโครงการ เริ่มปฏิบัติงาน ติดตามผล

แผนภูมิรูปภาพ มาตรการที่ใช้ในการอนุรักษ์ลุ่มแม่น้ำท่าจีน

3. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการอนุรักษ์ลุ่มแม่น้ำ ท่าจีนของชุมชนดอนหวาย อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม

ปัญหาภาครัฐ การขาดงบประมาณที่ใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมรักษาแม่น้ำท่าจีน ที่จะเข้ามาดูแลรักษาอย่างจริงจังไว้รองรับ

ปัญหาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ขาดการเสนอโครงการ หรือแนวทางการอนุรักษ์แม่น้ำท่าจีน ให้ที่ประชุมของชุมชน หรือแจ้งเจ้าหน้าที่ของรัฐทราบเพื่อหาแนวทางในการอนุรักษ์แม่น้ำท่าจีน และสิ่งแวดล้อมสองข้างฝั่งแม่น้ำและแนะนำเกี่ยวกับการอนุรักษ์แม่น้ำท่าจีนให้กับประชาชนที่อยู่ติดริมแม่น้ำท่าจีน

ปัญหาของชุมชน ขาดจิตสำนึกเรื่องการมีส่วนร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติด้านน้ำจึงทำให้น้ำท่าจีนเน่าเสียและขาดการได้รับข่าวสารจากทางราชการหรือหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

อภิปรายผลการวิจัย

กระบวนการอนุรักษ์ลุ่มแม่น้ำท่าจีนของชุมชนดอนหวาย อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมประชาชนให้ความร่วมมือในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาในการอนุรักษ์ ดูแลส่งเสริม การใช้น้ำในแม่น้ำท่าจีน การเสนอปัญหาข้อบกพร่องที่เป็นอุปสรรคต่อการอนุรักษ์แม่น้ำท่าจีนแก่หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือประชาชนในชุมชนเพื่อพูดคุยเกี่ยวกับปัญหาในการอนุรักษ์ แม่น้ำท่าจีน มีพบเห็นการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่แม่น้ำท่าจีน และได้แจ้งให้หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ ร่วมแสดงความคิดเห็น และปัญหากับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการส่งเสริมการอนุรักษ์แม่น้ำท่าจีน

มาตรการที่ใช้ในการอนุรักษ์เกิดจากการร่วมกันบูรณาการแหล่งน้ำท่าจีนของชุมชนดอนหวาย อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม มีการกำหนดแนวทางดำเนินการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับชุมชน เพื่อกำหนดใช้ข้อบังคับท้องถิ่นหรือข้อบัญญัติท้องถิ่น ในการใช้ประโยชน์แหล่งน้ำ และการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยรอบแหล่งน้ำ จัดระเบียบของชุมชนริมน้ำ โดยใช้มาตรการทางกฎหมายของท้องถิ่นในการควบคุมดูแลกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ให้ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของพื้นที่พัฒนา พื้นที่ว่าง และพื้นที่สาธารณะริมน้ำ โดยปรับสภาพภูมิทัศน์ให้เป็นพื้นที่สีเขียว และแหล่งพักผ่อนของชุมชน เพิ่มปริมาณเก็บกักและฟื้นฟูคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำ โดยกำหนดแนวทางดำเนินการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกข้อบังคับท้องถิ่น หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นให้บ้านเรือนที่ตั้งอยู่ริมแหล่งน้ำ และไม่ได้อยู่ในพื้นที่บริการระบบบำบัดน้ำเสียของชุมชน ตั้งระบบบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะขุดลอกแหล่งน้ำที่ตื้นเขินและกำจัดวัชพืชอย่างสม่ำเสมอ สร้างการมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังการลักลอบปล่อยน้ำเสียอุตสาหกรรม น้ำเสียจากอาคารบ้านเรือน และ ร้านอาหารลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ เพื่อการอนุรักษ์ และฟื้นฟูระบบนิเวศแหล่งน้ำ และบริเวณพื้นที่โดยรอบ ซึ่งกำหนดแนวทางดำเนินการศึกษา สำรวจ และวิเคราะห์ สถานภาพของระบบนิเวศแหล่งน้ำ เพื่อให้ทราบถึงคุณค่าความสำคัญ และภัยคุกคามที่ทำให้เกิดความเสื่อมโทรมประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมพื้นที่มีระบบนิเวศทางน้ำที่มีความอุดมสมบูรณ์ หรือพื้นที่ ที่มี

แนวโน้มถูกทำลาย เพื่อบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ในการดำเนินการใด ๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศแหล่งน้ำ ดังนั้นการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่ง ธรรมชาติ แหล่งศิลปกรรม ประเพณี วิถีชีวิต และวัฒนธรรมบริเวณโดยรอบแหล่งน้ำ จึงต้องกำหนด แนวทางดำเนินโดยการสำรวจ รวบรวม และจัดทำข้อมูลแหล่งธรรมชาติ และแหล่งศิลปกรรมที่มีคุณค่า ความสำคัญนี้ เพื่อเป็นฐานการบริหารจัดการพื้นที่ที่มีความสำคัญ ฟื้นฟู ดูแลสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ที่มีคุณค่า ความสำคัญ ในแหล่งน้ำ หรือบริเวณโดยรอบ โดยความร่วมมือของทุก ฝ่าย โดยมีแผนดำเนินการที่ชัดเจน และเป็นไป ตามหลักวิชาการ ฟื้นฟูประเพณี วิถีชีวิต วัฒนธรรม และ ประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและสร้างรายได้เสริมสำหรับชุมชน

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการอนุรักษ์น้ำลุ่มแม่น้ำท่าจีนของชุมชนดอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ส่วนใหญ่เกิดจากคนในชุมชนบางกลุ่มไม่ให้ความร่วมมือในการจัดเก็บขยะทำให้เกิด น้ำเน่าเสีย ขาดการปลูกฝังจิตสำนึกในการรักษาแม่น้ำท่าจีนให้คงอยู่ และขาดการเสริมสร้าง และแนะนำ เกี่ยวกับการอนุรักษ์แม่น้ำท่าจีนให้กับประชาชนที่อยู่ติดริมแม่น้ำท่าจีน ขาดการวางแผนประชุมเพื่อหา แนวทางในการอนุรักษ์แม่น้ำท่าจีน และสิ่งแวดล้อมสองข้างฝั่งแม่น้ำ ขาดการมีส่วนร่วมในการจัดการ ประชุม วางแผนดำเนินงานกิจกรรมในการรักษาแม่น้ำท่าจีนให้คงอยู่คู่กับชุมชน และขาดการเสนอโครงการ หรือแนวทางการอนุรักษ์แม่น้ำท่าจีน ให้ที่ประชุมของชุมชน หรือแจ้งเจ้าหน้าที่ของรัฐทราบ ขาดการเข้า ร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์แม่น้ำท่าจีนที่จัดขึ้นในชุมชน ขาดการร่วมรณรงค์ต่อต้านการปล่อยน้ำเสีย กาก เเคมี ขยะมูลฝอย ลงสู่แม่น้ำท่าจีน และขาดงบประมาณที่ใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมรักษาแม่น้ำท่าจีน ขาดการเข้าร่วมในการติดตามงานขณะปฏิบัติงานในการอนุรักษ์แม่น้ำท่าจีน ขาดการติดตามตรวจสอบ ความถูกต้องในกิจกรรมหรือโครงการอนุรักษ์แม่น้ำท่าจีน และขาดการเฝ้าระวังตรวจสอบมิให้ผู้อื่นมา ทำลายหรือทำให้แม่น้ำท่าจีนเน่าเสีย

สรุป

เครือข่ายกระบวนการอนุรักษ์ลุ่มแม่น้ำท่าจีนของชุมชนดอนหวาย อำเภอสามพราน มีการให้ ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม แก่นักเรียน ประชาชน วัด เข้าร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการ อนุรักษ์ ดูแลส่งเสริมการใช้น้ำในแม่น้ำท่าจีน แบบพหุภาคี ตรวจสอบมิให้ผู้อื่นมาทำลายหรือทำให้แม่น้ำท่า จีนเน่าเสีย แสดงความคิดเห็นคัดค้าน หรือโต้แย้งอย่างมีเหตุผล เมื่อมีการเลือกโครงการที่ไม่ตรงกับการ อนุรักษ์แม่น้ำท่าจีน การให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับการอนุรักษ์แม่น้ำท่าจีน ใช้เป็นแนวทาง ในการวางแผนมีการเข้าร่วมในการติดตามงานขณะปฏิบัติงานในการอนุรักษ์แม่น้ำท่าจีนการสร้าง ความตระหนักและเครือข่าย โดยเสนอโครงการหรือแนวทางการอนุรักษ์แม่น้ำท่าจีน ให้ที่ประชุมของท้องถิ่น ชุมชน หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐทราบมีการร่วมบริจาคปัจจัยหรือวัสดุอื่นๆ ที่สามารถใช้ประโยชน์ในการ อนุรักษ์แม่น้ำท่าจีนมีการร่วมพัฒนา การอนุรักษ์โดยการสร้างจิตสำนึก โดยการปฏิบัติตามมาตรการที่ทาง เทศบาลกำหนดอย่างเคร่งครัดของคนในชุมชนมีการเข้าร่วมติดตามตรวจสอบความถูกต้องในกิจกรรมหรือ โครงการอนุรักษ์แม่น้ำท่าจีน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องนี้ มีข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย เชิงทฤษฎี เชิงนโยบาย เชิงปฏิบัติการรวมทั้ง ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) จากการศึกษาเครือข่ายกระบวนการอนุรักษ์ลุ่มแม่น้ำท่าจีนของชุมชนดอนหวาย ทำให้เกิดความรู้และความเข้าใจในวิธีการและขั้นตอนในการดำเนินงานอย่างชัดเจน และที่สำคัญ ภาครัฐจำเป็นต้องมีบทบาทสำคัญในการให้การสนับสนุนในเรื่องงบประมาณ และภาคประชาชนให้การสนับสนุนในเรื่องคน และเรื่องของการประชาสัมพันธ์ในชุมชน จะทำให้งิจกรรมในการอนุรักษ์ลุ่มแม่น้ำท่าจีนเป็นไปตามวัตถุประสงค์

2) ส่งเสริมให้ภาคประชาชนเข้มแข็งและมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง รักษาแหล่งลุ่มแม่น้ำที่ตนเองต้องช่วยกันดูแลให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. ข้อเสนอแนะเชิงการนำไปใช้

1) ด้านการอนุรักษ์ลุ่มแม่น้ำท่าจีนของชุมชนดอนหวาย มีการดำเนินการจากชมรมรักษ่มแม่น้ำท่าจีน ซึ่งจะมีการดำเนินการในทุกเดือน แต่ยังไม่เพียงพอจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากชุมชนอย่างแท้จริงในการช่วยกันดูแล รักษา และปกป้องลุ่มแม่น้ำท่าจีน ต้องมีการสร้างจิตสำนึกให้ทุกคนร่วมมือและร่วมกันในการแก้ไขปัญหา

2) ในด้านกระบวนการ ต้องมีการดำเนินการแบบบูรณาการ เทศบาลต้องดำเนินการเพื่อให้เกิดการประสานงานที่ดีและสร้างความเข้าใจร่วมกัน

3. ข้อเสนอแนะแนวทางการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาผลการดำเนินการ ติดตาม ในการดูแล ปกป้อง รักษาแหล่งลุ่มแม่น้ำท่าจีนของชุมชนริมแม่น้ำ เพื่อให้ส่งผลต่อการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

2) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชน รวมถึงแนวคิดและทัศนคติต่อการอนุรักษ์ลุ่มน้ำท่าจีน เพื่อให้เป็นการสร้างความเข้าใจและเกิดความร่วมมือของชุมชน

เอกสารอ้างอิง : References

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม. (2562) *ทรัพยากรน้ำ*. สืบค้น 5 มิถุนายน 2562, จาก <https://web.ku.ac.th/schoolnet>.

กาญจนา แก้วเทพ. (2538). *เครื่องมือการทำงานแนววัฒนาชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: สภาคาทอลิกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา.

เกษม จันทรแก้ว. (2539). *หลักการจัดการลุ่มน้ำ*. พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ชนัญญา กาญจนรังสีนันท. (2542). การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยองค์กรเครือข่าย. *วารสารพัฒนาชุมชน*, 38(9), 12-16.

เจตน์ เจริญโท. (2562). *แม่น้ำท่าจีนกำลังจะตาย*. สืบค้น 23 เมษายน 2562, จาก <http://www.thaipoet.net/index>.

นันทิยา หุตานวัตร. (2546). *การพัฒนาองค์กรชุมชน*. อุบลราชธานี: คณะเกษตรศาสตร์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

พระมหาสุทนต์ อากาศโร. (2548). *เครือข่าย : ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ*. กรุงเทพมหานคร: พิสิษฐ์ไทย ออฟเซต.

สถานการณ์น้ำจืดของโลกและประเทศไทย World Wide fund for Nature (formerly World Wildlife Fund), (2562). สืบค้น 23 เมษายน 2562, จาก WWF-Thailand Annual Report 2015.

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 5 ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2548). 9 สู่ทศวรรษ ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการลุ่มแม่น้ำท่าจีน. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

สุภาวิณี ทรงพรพาณิชย์. (2545). การพัฒนาเครือข่ายชุมชนตำบลท่าอากาศยาน อำเภอมะนัง จังหวัดลำพูน. (รายงานการวิจัย). ลำพูน: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยสำนักงานภาค.

อเนก นาคะบุตร. (2543) รายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องเครือข่ายของการเรียนรู้ : พื้นฐาน สำหรับการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน, (อัสสัมชัญ, ม.ป.พ.)

